

tuore lehti

oliivipuun

Maaliskuu 2016

**Kirjailija Tapio Koivukari
on pienen ihmisen puolella**

Sivu 22

Turvassa kirkossa

Sivu 8

**Reformaation
merkkivuosi tulee
– oletko valmis?**

Sivu 14

Lopullinen valta

Väkijoukkoja on kaksi. Toisesta kertoo palmusunnuntai. Palmunlehvät käsissä, hoosianna huulilla; siinä on mukaansatempaavaa iloa ja toivoa.

Väkijoukon riemussa on aavistus Jumalasta, joka on heikomman eikä vahvemman puolella. Ja siitä, että ihmisen taakat tulevat kannetuksi ja yksinäisyys murtuu. Siitä, ettei ihmistä sittenkään ole jätetty tänne oman onnensa nojaan selviytymään miten kykenee kaikkien valtojen, henkisten, hengellisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten valtojen puristuksessa. Siitä, että ketään ei jätetä ulkopuolelle. Siitä, että Jumala on ihmisen rinnalle tuleva Jumala. Siitä, että rakkaus ja oikeus ovat mahdollisia.

Muistan viime syyskuun, myötätunnon heräämisen turva-paikanhakijoiden junien saapuessa. Vapaaehtoisia, keräyksiä, nopeaa organisointia, halua osoittaa, mitä tekoa täällä pohjimiltaan ollaan. Siinä huokui palmusunnuntain aavistus, saman Herran jäljissä kuljettiin.

■ **Toinen väkijoukko** on vajaata viikkoa myöhemmin Pilatuksen pihalla ja huutaa: ”Ristiinnaulittakoon!”. Iso joukko, ei pelkkiä katupartioita. Joku huutaa lujempaa ja saa muita liittymään kuoroon, varovasti alkuun, mutta huuto vie mennessään.

Oliko mukana samoja ihmisiä kuin palmusunnuntaina? En tiedä, evankeliumit eivät kerro. Saattoi olla, uteliaisuuttaan ehkä, tapahtumien imun vieminiä. Ilmapiiri voi kääntyä nopeasti, viikossa tai puolessa vuodessa. Miten se ottaakaan mukaansa, vai mentaa. Kuin huomaamatta hyväksyy sellaista, jota vielä hetki sitten olisi kavahtanut. Puistelee kenties hiljaa päätään, kauhistele, mutta suostuu ja vaikenee.

Realiteetit ovat realiteetteja, sanotaan. Maailma on ankara paikka, sen ehdot painavat ja kovat. Valta on valtaa, väkivalta väkivaltaa, ahneus ahneutta, kuolema kuolemaa. Ei sitä voi kiistää. Järkevät puheet piirtävät uhan ja epävarmuuden maisemia. Niihin on varauduttava. Viisainta on ajatella suojautumista ja huolehtia itsestä ja omasta turvasta.

Myötätunto, oikeudenmukaisuus ja keskinäinen huolenpito alkavat näyttää naiiveilta. Palmunlehden kirpoavat käsistä. Laulu hiljenee.

Kun pitkäperjantai lähestyy, kovat puheet alkavat muuttua teoiksi: itsehän sitä kerjäsi.

Kuva: Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä

Siinä hetkessä maailman todellisuus on julma ja säälimätön. Se murentaa ihmisen ja se murentaa Jumalan.

Pietarikin, uskollisimmista uskollisin, joutuu pelon valtaan, vetäytyy, vaikenee ja kieltää.

■ **Kolmantena aamuna** naiset tulevat haudalle. Naiset ovat tavallisia, todellisuudentajuisia naisia. Ehkä hekin pelkäävät. Mutta he myös surevat, he muistavat. Niin tässä elämässä täytyy tehdä, jotta päästään mustien päivien läpi. He eivät ole unohtaneet palmusunnuntaita; se on yhä heissä, taittuneena ja varjostuneena, mutta kuitenkin,

siinä miten he jatkavat kuitenkin arkea ja kävelevät haudalle. Haudalla he yllättyvät, totta kai yllättyvät. Uskomatonta ei niin vain usko.

Vasta vähitellen he alkavat aavistaa, että kuolemalla ei olekaan viimeistä otetta, kaikki tämän maailman vallat ja pelot ovat menettäneet lopullisen voimansa.

Oikeus, rakkaus, myötätunto, rajojen ylittäminen ja toisen asemaan asettuminen eivät olekaan naiivia hyväuskoisuutta. Niissä on elämää viime kädessä kannattava perusta. Riippumatta siitä, millaiset pelot ja uhkakuvat äänenpainoja kulloinkin ohjaavat, arkisten ja rohkeiden ihmisiä puolustavien tekojen hiljainen ääni on aina syvempi ja vahvempi.

Se on pääsiäisen ääni. Se on kaikkia muita ääniä ja kaikkea vaikenemista, kuolemaakin, vahvempi realiteetti. Kuitenkin.

Kuva: Aarne Ormio

Kari Mäkinen
Arkkipiispa

Sees

Pääsiäisen jälkeen kaikki näkyy uudessa valossa. Juuri siitäkin pääsiäisessä on kysymys, pysyvästä muutoksesta ja oikein näkemisestä.

Tämä on hyvin aistittavissa Johanneksen evankeliumin viimeisessä luvussa.

Pietari on palaamassa siihen mistä lähtikin: ”Minä lähden kalaan.” Ja niin kaikki muutkin: ”Me tulemme mukaan.”

Toki voi ihmetellä, miten nuo kaiken kokemansa jälkeen kääntyisivät entiseen. Ikään kuin tyhjä hauta tai Ylösnousseen ilmestykset

eivät merkitsisi eivätkä vakuuttaisi. Mutta mitä me tuosta tiedämme tai ymmärrämme.

Kun meillä ei ole kokemusta ylösnousemuksesta, ei meillä myöskään ole sen parempaa käsitystä siitä, miten semmoiseen kuuluu reagoida. Ei meidän pidä kantaa huolta opetuslasten uskosta ja elämästä, vaan omastamme.

Kun pääsiäisessä on kysymys pysyvästä muutoksesta ja oikein näkemisestä, kysymys on meidän muutoksestamme ja näkemisestämme.

Kun ”aamun koittaessa Jeesus seiso i rannalla”, hän vaikutti tuntemat-
tomalta. Alkajaisiksi meidän on vaikea tunnistaa ihmistä ihmiseksi. Vasta
kun me jaamme leivän niin alttarilla kuin arjessakin, me näemme oikein
ja muutamme elämän jakajaksi. ”Tulkaa syömään”, sanoo Jeesus.

Oltiin sitten Gennesaretin rannoilla tai arkkihiippakunnassa, pääsiäi-
sen jälkeinen valo on seesteistä, keväistä ja kaikkiallista. Siinä valossa jo-
kainen ja kaikki näyttää Jumalan kädestä lähteneeltä. Se on oikea tapa
nähdä.

Pääsiäisen jälkeen maailma, elämä ja ihmiset näyttäytyvät iankaikki-
suuden näkökulmasta. Vääjäämättömästi ja aina.

Kaarlo Kalliala
Piispa

Kuva: Jani Laukkanen

Kannen kuva:
Kaarlo Kalliala.

Kuvassa Kapernaumin
raunioilla kuvattu
öljypuristin.

Tuore oliivipuun lehti
maaliskuu 2016

Sisällä

2	Arkkipiispan pääsiäistervehdys
Kari Mäkinen	21	Runohartaus
Tiina Hallikainen
4	Piispan pääsiäistervehdys
Kaarlo Kalliala	22	Jokainen ihminen on saagansa arvoinen
Haastattelussa kirjailija Tapio Koivukari
Jaakko Heinimäki
7	Pääkirjoitus
Mari Leppänen	28	Rukous Ionasta
Päivi Vuorilehto
8	Turvassa kirkossa
Haastattelussa Kristiina Friman
Roope Lipasti	30	Oliivipuun pähkinöitä
Hannes Tiira
13	Vuoden monikulttuurisuusteko
-tunnustus	31	Sokeripaloja
Lasse Hautala
14	Lutherin jalanjäljillä koko vuosi
Katariina Ylikännö kertoo
Reformaation merkivuodesta
Roope Lipasti	30	Jumalan palvelijoiden palvelijat
Tuomiokapituli esittäytyy
20	Mitä on olla luterilainen?
Mika Pajunen		

Valkoinen valo

Kokemus työn mielekkyydestä, innostunut ilmapiiri ja joustavat (raja-)aidat. Yhteen työnäky ja raikas työorientoituneisuus. Hyvä eteiskulttuuri ja hyvät työntekijäedut. Lupa olla oma itsensä. Hengellisyys.

Muun muassa näistä hyvistä asioista arkkhiippakunnan tuomiokapitulin työntekijät haluavat pitää kiinni. Kuluneen talven aikana olemme sanoittaneet identiteettiämme ja tuomiokapitulin perustehtävää. Pyrkimyksenä on, että nämä hyvät asiat näkyvät myös vuosittain ilmestyvän Tuoreen oliivipuun lehden sisällöissä.

Haluamme olla Jumalan palvelijoiden palvelijoita ja seurakuntien kumppaneita. Lehden lopusta löydät kapitulin työntekijät ja lyhyet kuvaukset siitä, millaisten asioiden parissa palvelemme ja missä asioissa voit meitä lähestyä.

■ **Hyvään (työ)elämään** kuuluu sopiva työn ja levon sekä arjen ja pyhän rytmi. Sain kokea ruumiin ja sielun hoitoa Ukko-Paavon kotimaisemissa Nilsiässä. Jäällä ehtii ajatella kaikenlaista. Jää on erityinen paikka. Silmä ei löydä ääriviivoja. Valkoisen äärettömyyden keskellä kokee ajattomuutta ja rajattomuutta. Jää kannattelee ja kantaa. Hiihdon liike tyhjentää pään kaikesta tärkeästä ja turhasta, ruumis väsy ja mieli tyyntyy samassa rytmissä.

Tahkon rinteiden riemu ei aivan yllä **Paavo Ruotsalaisen** kotisaareen. Ympärillä on silkkaa hiljaisuutta, jossa on vaikea olla ajattelematta Paavoja ja hänen aikalaisiaan. Täältä saaresta hän laskeutui jälle ja lähti saarnaamaan ristin hulluutta ja salattua Jumalaa: "Sinä et tunne häntä, vaan hän tuntee sinut".

Paavo taisi tuntea tämänkin ajan ihmisen yksinäisyyden ja ikävän. Hän oli sitä mieltä, että suuret tunteet ja suuri oppi voi estää näkemästä Jumalaa. Ihminen ei ole hengellisessä elämässään ottaja vaan saaja. Ja tällä hikisellä matkalla tietä kannattaa kysyä ristillä roikkuvalta ryöväريلtä tai sikolätissä makaa-valta tuhlaajapojalta.

■ **Samasta Jumalan ikävästä** kirjoittaa myös saksalainen uskonnonfilosofi **Bernhard Welte**, jonka mukaan olemattomuudessa on jotain ääretöntä, siitä ei löydy rajoja paikan, ajan eikä minkään muunkaan suhteen. Sillä ei ole pohjaa eikä loppua: "Se, joka kokee olemattomuuden, kokee todella jotakin. Hän kohtaa jotain, joka koskettaa, järkyttää ja muuttaa häntä."

Hiihdellessä mietin, tämäkö on se sellainen taivaan esikartano: ympärillä rajattomasti valkoista valoa ja kaukana maailman laita.

Elämä on toisinaan yhdenlainen ristin koulu ja murhehuone, mutta pian on kevät, jäät lähtevät ja Syvärilläkin laulaa toukomettiset.

Mari Leppänen

Turvassa kirkossa

Toisinaan seurakunnat auttavat pakolaisia tarjoamalla heille turvaa. Kirkkoturvakäytäntö tarkoittaa monenlaista pakolaisten tukemista, joskus harkittavaksi tulee myös turvapaikan tarjoaminen. Tämä ei tarkoita ihmisten piilottelemista vaan sen varmistamista, että asiat ovat menneet oikein ja että turvapaikanhakijat ovat saaneet kaiken tuen mikä heille kuuluu.

■ Kun turvapaikanhakija saa kielteisen päätöksen, eikä hänellä ole ketään kenen puoleen kääntyä, hän toisinaan raottaa seurakunnan ovea ja kysyy, voisiko siellä kukaan auttaa.

Voi. Joskus hyvinkin paljon, joskus vähemmän, mutta ainakin yritetään.

Kristiina Friman Mikaelin seurakunnasta kertoo, että ennen viime syksyä heiltä kysyttiin neuvoa ehkä parikymmentä kertaa vuodessa. Vaikeita tapauksia, sellaisia joille annettiin kirkon suojissa tilapäistä turvaa, oli puolenkymmentä.

– Mutta nyt en tiedä miten käy, kun huhtikuusta alkaen alkaa tulla näitä kielteisiä päätöksiä ja niitä tulee paljon. Olemme varautuneet siihen, että avunpyytäjiä voi olla enemmän.

Monet epätoivoisessa tilanteessa olevat kääntyvät juuri Mikaelin seurakunnan puoleen, mutta apua saa myös muista seurakunnista. Turussa Kirkkoturva-toimintaa koordinoi **Taina Viljanen** – jos häneen ottaa yhteyttä, hän pyytää edelleen apua jostakin seurakunnasta.

Istutaan alas ja puhutaan

Miten se sitten käytännössä menee? Onko seurakunnilla kirkon ullakolla salahuoneita, jonne turvapaikanhakijat majoitetaan?

Ei sentään. Käsite ”kirkkoturva” on paljon proosallisempi. Mitään laitonta ei tehdä ja apukin on suureksi osaksi asianajajien konsultaatiota.

Kristiina Friman kertoo, että kun joku tulee hakemaan seurakunnasta turvaa, keitetään iso pannu kahvia ja istutaan kunnolla alas. Jutellaan useampi tunti ja koetetaan saada selville, mitä on tapahtunut – ihan koko tarina.

– Ja jos kyynisesti sanoo, niin keskustelu on pitkä myös siksi, että voidaan arvioida, onko tarina totta. Asia on selvitetävä juurta jaksuen, jotta voimme arvioida onko mitään tehtävissä. Usein ei ole. Silloin se, mitä voimme tehdä, on rohkaista, Friman sanoo.

Tällä hetkellä tulijoista moni on Lähi-idän kristittyjä. Heille on luontevaa kääntyä seurakunnan puoleen. Paljon on naisia, jotka pelkäävät kunniamurhaa tai sitten

"Meidän tehtävämme on
kunnioittaa ihmisoikeuksia
ja auttaa heikoimmassa
asemassa olevia ihmisiä.
Jokainen yksilö on tärkeä Jumalalle",
sanoo Kristiina Friman.

taustalla on seksuaalista hyväksikäyttöä. Jonkin verran on äitejä vauvoineen.

– Autamme tietenkin kaikkia, myös muita kuin kristittyjä, mutta kristityt pyytävät apua eniten.

Onko kaikki tieto kerrottu?

Keskustelun tavoitteena on ottaa selvää, voiko kielteistä turvapaikkapäätöksestä vielä valittaa ja onko turvapaikanhakija voinut käyttää apuna asianajajaa. Hänelä kun on sellaiseen oikeus. Mikäli asianajaja ei ole ollut mukana prosessissa, silloin voi olla vielä mahdollisuuksia vaikuttaa tilanteeseen. Päätöksestä voi valittaa aina EU:n ihmisoikeustuomioistuimeen saakka. Ehkä kaikkia kiviä ei ole vielä käännetty, jokin juttu on saatanut jäädä huomaamatta.

Etenkin naisten kohdalla näin on voinut käydä:

– Esimerkiksi usein naiset, jotka ovat ihmiskaupan uhreja tai kokeneet seksuaalista väkivaltaa, eivät kehtaa puhua näistä asioista. Jos tulee sellaisesta maasta, jossa seksuaalisuudesta ei ikinä puhuta, niin miten he kehtaisivat kertoa tällaisista asioista suomalaiselle poliisille, joka on yleensä on mies? Ja kun se tulkkikin vielä on yleensä mies, Friman sanoo.

Mikaelin seurakunnalla on muutamia luottoasianajajia, joilta voi saada apua. He tarkastavat, onko mitään tehtävissä ja jos on, siten tehdään valitus, ja sitä lähdetään viemään eteenpäin.

Ei piilotella ketään

Friman muistuttaa, että Kirkkoturva-toiminnassa ei ole mitään laitonta.

– Me emme piilottele ihmisiä. Me varmistamme, että asiat ovat menneet oikein ja että turvapaikanhakijat ovat saaneet kaiken tuen, mikä heille kuuluu. Jos prosessi on loppuun käsitelty ja heidät karkotetaan, yritämme hankkia heille tukea sieltä, mihin heidät karkotetaan. Vaikka joltain paikalliselta seurakunnalta, lähetystyöntekijöiltä tai vastaavilta.

Mikäli karkotuspäätös on tehty, hätämajoitusta voidaan järjestää korkeintaan muutamaksi yöksi. Siksi ajaksi, että on aikaa kuulla asianajajaa.

– Tai kuten yhdessä tapauksessa, kun äiti oli saanut karkotuspäätöksen ja hänen vauvallaan oli keuhkoputkentulehdus. Hankimme lääkärintodistuksen, ettei heitä voi juuri nyt laittaa matkaan, Friman kertoo.

Seurakunta on avoimesti yhteydessä poliisiin ja kertoo tilanteista. Mikäli virkavalta tarvitsee kontaktia kyseiseen

Kuva: Timo Jakonen

ihmiseen, se onnistuu seurakunnan kautta asianajan välityksellä.

– Karkotusprosessi on ylipäätään hyvin hidas. Eli kun ihminen on saanut karkotuspäätöksen, poliisi ei yleensä suinkaan aktiivisesti etsi häntä.

Karkotuspäätöksen saanut palautetaan Dublin III -sopimuksen mukaisesti siihen EU-maahan, missä heidät on alun perin kirjattu turvapaikanhakijoiksi. Usein maa on Italia. Tilanne Italiassa on vaikea, koska siellä on pakolaisia niin paljon, ettei kaikkia pystytä millään auttamaan.

Mistä löytyisi todisteita?

Yksi tapa auttaa kielteisen turvapaikan saanutta on yrittää hankkia todisteita ja dokumentteja, jotka osoittaisivat, että hätä ja hengenvaara ovat todellisia:

”

*Asia on selvittävä
juurta jaksaen, jotta
voimme arvioida,
onko mitään
tehtävissä."*

Auttaminen on kristillisyyttä

Seurakunnan tarjoama kirkkoturvakäytäntö ei ole uusi idea, vaan sillä on vuosisatainen perintö ja historia. Myös esimerkiksi luostarit ovat ottaneet suojiinsa vaikeassa tilanteessa olevia ihmisiä.

– Meidän tehtävämme on kunnioittaa ihmisoikeuksia ja auttaa heikommassa asemassa olevia ihmisiä.

Jokainen yksilö on tärkeä Jumalalle, summaa Friman.

Ja vaikka hän työssään näkee paljon ikäviä asioita, niin toisinaan tilanteilla on myös onnellinen loppu. Friman kertoo iranilaisesta perheestä, joka pakeni Italiaan:

He olivat Iranin kristittyjä. Iranissa vieraasta uskonnosta voi saada jopa kuolemantuomion. He pakenivat vainoajia maasta vuoristoon ja sieltä yli maan rajojen. Lopulta he pääsivät Suomeen. Siinä vaiheessa mies oli psykkinen niin huonossa kunnossa, että joutui suljetulle osastolle. Perheen äitikin oli sairas ja kahdeksannella kuulla raskaana. Perhe sai karkotuspäätöksen Italiaan ja mies haettiin suljetulta karkotuskeskukseen. Seurakunta hankki kuitenkin lääkärintodistuksen todistamaan, ettei sairas äiti voi lähteä matkaan vauvan kanssa.

Lopulta karkotusprosessi saatiin pysäytettyä – ja vasta tässä vaiheessa ryhdyttiin pohtimaan, saisivatko he sittenkin turvapaikan Suomesta. Tätä ennen oli vain keskitytty palautukseen.

– He saivat lopulta turvapaikan ja ovat nykyään vantaalaisia. Se oli sellainen viime vuoden suuri onnistumistarina. Laskimme sen jo ihan Jumalan ihmeeksi, Friman sanoo.

– Me voimme etsiä avunpyytäjän kotimaasta jonkun, joka voisi toimittaa meille todisteita ja materiaalia avuksi – jos on vaikka kunniamurhauhka päällä. Vaikeimmissa tapauksissa juuri dokumenttien puute on usein ongelma: kun Iranin salainen poliisi on ovelta, niin silloin juostaan ulos takaovesta. Ei siinä ehdi keräillä todisteita. Olen tässä kyllä oppinut aika hyvin googlailemaan. Ja myös ottamaan yhteyttä kaikenlaisiin viranomaisiin, Friman sanoo.

Usein sinnikkyys myös palkitaan:

– Olemme laskeneet, että onnistumisprosenttimme on noin 40, joskin siihen lasketaan myös ne tilanteet, joissa pystymme auttamaan karkotuksen jälkeisessä elämässä. Miten tulevaisuudessa käy, sitä en osaa sanoa. Sanomme myös suoraan, jos koemme, ettei mitään ole tehtävissä.

Roope Lipasti

Erään äidin ja vauvan tarina

Nigeriasta Italiaan, Suomeen ja – takaisin

- Kutsutaan häntä vaikka Celinaksi. Hän on vähän päälle parikymppinen nigerialaisnainen, joka on päätynyt Suomeen ja Mikaelin seurakunnan hoteisiin. Hänet ja hänen neljä kuukautta vanha tyttövauvan-
sa mitä luultavimmin karkotetaan takaisin Italiaan, jonne he saapuivat kun tulivat Eurooppaan.

Lapsella on silmänpainetauti, joka vaatii jatkuvaa lääkitystä – ellei sitä ole saatavilla, lapsi sokeutuu. Seurakunnan työntekijöiden mielestä ei ole lainkaan selvää, että lapsi saa lääkkeensä Italiassa, sillä siellä tilanne on pakolaisten suhteen kaoottinen. Celina saapui Suomeen viime huhtikuussa. Lapsi on syntynyt Suomessa, vaikka ei se mitään asiaan vaikutakaan.

- Siinä oli käynyt suurin piirtein näin: Celina asui lapsuutensa isovanhempiensa luona ja hänet oli myyty tai luvattu naimisiin vaikutusvaltaiselle paikalliselle miehelle. Kun hän täytti kuusitoista, tuleva aviomies katsoi, että nyt olisi aika. Ajatus oli Celinestä mahdoton, joten hän ryhtyi valmistelemaan pakoa Italiaan, jossa hänen äitinsä asui. He eivät kuitenkaan olleet olleet missään tekemisissä aikaisemmin. Äidillä oli uusi perhe ja äidillisiä tunteita ilmeisen vähän. Kaiken kukkuraksi Celina on lesbo, mitä äiti ei hyväksynyt.

- Lopulta Celina ei voinut enää asua äidin perheen luona ja joutui kadulle. Hän yritti hakea töitä, mutta niitä ei ollut. Hänelle sanottiin, että mikset tee samaa kuin kaikki muutkin, jotka tulevat sieltä mistä sinä. Hänestä tuli prostituoitu. Celina jäi velkaa ja joutui hankaluuksiin. Kaiken kukkuraksi hän tuli raskaaksi, isästä ei ollut tietoa.

- Tilanne alkoi olla uhkaava. Hän onnistui hankkimaan rahat ja matkusti pakoon Suomeen. Hän haki ja sai apua Mikaelin seurakunnasta, joka järjesti hänelle hätämajoituksen. Tätä kirjoitettaessa vaikuttaa siltä, että hänet karkotetaan. Celina on uhannut tehdä itsemurhan, jos niin käy. Hän pelkää, että Italiassa hänet pakotetaan jälleen prostituutioon. Jos hän saisi mitä toivoisi, hän menisi opiskelemaan, hankkisi ammatin ja työtä: – Saisin paremman tulevaisuuden vauvalle. Ja itselleni, hän sanoo.

Vuoden monikulttuurisuusteko -tunnustus arkkihiippakunnalle ja Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymälle

■ **Turun kaupunki** jakaa vuosittain vuoden monikulttuurisuusteko -tunnustuksen. Monikulttuurisuusteosta palkitaan henkilö, yritys, yhdistys tai yhteisö, joka on esimerkillisesti edistänyt monikulttuurisuutta.

Tänä vuonna monikulttuurisuusteko -tunnustus myönnettiin Turun arkkihiippakunnalle sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymälle toiminnasta maahanmuuttajien oikeuksien puolesta sekä ekumenian ja uskontojen välisen vuoropuhelun edistämiseksi.

■ **Tunnustuksessa todetaan:** Turun ja Suomen arkkipiispa **Kari Mäkinen** on puheissaan ja kirjoituksissaan rohkeasti puolustanut maahanmuuttajien ja konfliktien jalkoihin joutuneiden ihmisoikeuksia, ja piispa **Kaarlo Kalliala** on edistänyt aktii-

visesti kulttuurien ja uskontojen välistä vuoropuhelua. Turun arkkihiippakunnan piispojen johdolla useat alueen seurakunnat ovat ennakkoluulottomasti auttaneet turvapaikanhakijoita. Seurakunnat ovat esimerkiksi luovuttaneet leirikeskuksia SPR:n käyttöön, antaneet henkilökunnan ja vapaaehtoisten panostusta sekä vaikuttaneet merkittävästi yleiseen ilmapiiriin.

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä on käytännön toimin osoittanut esimerkiksi sitoutumista hädänalaisten auttamiseen. Muun muassa Heinänokan leirikeskus annettiin pikavauhtia pakolaisten majoitustiloiksi.

Samassa yhteydessä Turun kaupunki jakaa vuoden uusturkulainen tunnustuksen. Uusturkulaiseksi nimetään Turun seudulla asuva, maahanmuuttajataustainen henkilö.

Reformaation merkkivuosi 2017
haastaa tutustumaan omaan
kulttuuriin ja hengellisiin juuriin.

Lutherin jalanjäljillä koko vuoden

■ Tuskin olisi **Martti Luther** uskonut teesejä naulaillessaan, että 500 vuoden päästä markkinoilta löytyy sellainenkin asia kuin pieni muovinen Playmobil-ukko, jolla on sulkakynä kädessä ja jonka nimi on tasku-Martti.

– Näitä on myyty yli 400 000 kappaletta ja tasku-Martti taitaa olla Playmobilin kaikkien aikojen myydyin tuote. Se syntyi juhlistamaan Reformaation merkkivuotta 2017, kertoo **Katariina Ylikännö**, joka on Turun kaupungin ja Turun seurakuntayhtymän yhteinen projektkoordinaattori. Hänen tehtävänä on koordinoita Reformaation merkkivuoden tapahtumia.

– On aika harvinaista, että kaupungilla ja seurakunnalla on yhteinen työntekijä. Mutta se on mukavaa ja henkii myös hanketta: merkkivuosi on tarkoitus toteuttaa mahdollisimman laajassa yhteistyössä. Hengellisesti sen on tarkoitus olla ekumeeninen, Ylikännö kertoo.

Eikä se ole tietenkään ihme, sillä reformaation merkitys ei suinkaan rajoitu vain uskontoon, vaan se ulottuu vähän joka puolelle yhteiskuntaa ja kulttuuria. Kaupungin intresseissä on nostaa profilia ja muistuttaa, että Turku on ainoa reformaatiokaupunki Suomessa ja samalla myös maan kirkollinen pääkaupunki.

Lutherin pihalla leikkimässä

Ylikännö on Turussa hankkeen ainoa työntekijä, joten vaikka merkkivuosi on täynnä tapahtumia ja sitä vietetään isosti, ihan Saksan malliin siihen ei kuitenkaan laiteta rahaa.

Saksassa ei nimittäin tyydytä juhlavuoteen, vaan siellä on vietetty juhlavuosikymmentä. Kutakin vuotta on juhlistettu omalla temalla, jotka kertovat siitä, kuinka moneen asiaan luterilaisuus on vaikuttanut. Teemavuosina oli muun muassa reformaatio ja suvaitsevaisuus, reformaatio ja politiikka, reformaatio ja musiikki ja niin edelleen.

– On hypetetty, että Reformaation juhlat olisi saman suuruinen kuin jalkapallon MM-kisat olivat, mutta tämä tietenkin jakaantuu pidemmälle aikavälille. Saa nähdä. Mutta kyllä hotellit ovat jo nyt täynnä Wittenbergissä vuodelle 2017, Ylikännö kertoo.

Ja hän tietää, sillä hän oli ennen nykyistä pestiään vastaavassa työssä järjestämässä Saksan juhlallisuuksia. Luther on tuttu Ylikännölle jo lapsuudesta. Hänen isänsä opiskeli teologiaa Saksassa ja vanhemmat järjestivät sittemmin Luther-matkoja Wittenbergiin ja muuallekin. Lutherin kulmat tulivat pikkutyttönä tutuksi:

Päätapauhtumat Turussa

- 🍷 Merkkivuoden avajaiset 30.10.2016
- 🍷 European Roadmap -kiertueen pysäkki Turussa 15.3.2017
- 🍷 Agricola-viikko – äidinkielen ja viestinnän viikko 3.–9.4.2017 ja Agricolan päivä 9.4.
- 🍷 Kirkkopäivät 19.–21.5.2017
- 🍷 Reformaatioviikko 31.10.–5.11.2017
- 🍷 Merkkivuoden pääjuhla 5.11.2017

Katariina Ylikännö toimii Turun kaupungin ja seurakuntien yhteisenä reformaation merkkivuoden projektikoordinaattorina.

- Samalla pihalla leikittiin kuin Lutherin lapset. Se on entinen augustinolaisuostari, Lutherin aikana siellä oli yliopisto ja hän myös asui siellä. Nykyään siellä on museo.

Koulutukseltaan Ylikännö on alun perin kielten opettaja ja hän on lukenut myös teologiaa.

Takaisin muotoon

Miksi reformaatiota sitten on syytä juhlia? Vaikkapa siksi, että se on merkittävä historiallinen vaihe, joka on muokannut maailmaa ja suomalaistakin identiteettiä paljon. Reformaatio näkyy nyky-yhteiskunnassa monessa paikassa.

- Lutherin ydinajatuksia - hänen Raamatusta löytämiensä helmet - ovat edelleen ajankohtaisia. Lutherin teologiassa ”re” ja ”forma” tarkoittaa oikeastaan takaisin muotoon palauttamista. Kun on eksytty ydinsanomasta turhan kauas, niin palataan siihen: evankeliumiin, armoon, Ylikännö miettii.

Luterilaisuus on Suomessa niin vahvaa, että sanotaan että ateistitkin ovat Suomessa luterilaisia ateisteja. Luterilaisuus puskee läpi riippumatta siitä, mitä kirkkokuntaa edustaa tai edustaako mitään.

- Se on vähän sama kuin vertauksessa kalasta vedessä: kala ei tiedä olevansa märkä, mutta kyllä se on. Ehkä merkivuoden yksi funktio onkin siinä, että voi muistaa tämän, Ylikännö sanoo ja muistuttaa, että vaikka merkivuoden teemat ovat historiallisia, ollaan kuitenkin tässä ajassa ja katsotaan tulevaan:

- Eli ei hiljennytä reformaation äärelle vaan Lutherin tapaan kysytään, mitä uudistamista on tässä ajassa. Meillä on muuten tulossa teesitapahtumakin, jossa haastetaan keksimään omia teesejä kirkkoon tai vaikka paikkakuntaan liittyen.

Olennaista juhlalle on myös ekumenia. Halutaan tietoisesta etsiä yhteyttä muihin kirkkoihin ja uskonnollisiin suuntiin.

- Emme halua kasvattaa raja-aitoja. Siksi emme puhu uskonpuhdistuksesta, vaikka kyllä sekin ihan hyvä termi on, jos ajatellaan että siinä palataan uskon ytimeen.

Agricola keskiössä

Kulttuurisesti reformaatio oli melkoinen mullistus. Suomen kirjakieli tietenkin on yksi keskeinen tulos. Lutherin ideahan oli, että kansan pitää ymmärtää mitä jumalanpalveluksissa puhutaan ja kernaasti myös pystyä lukemaan Raamattua. Syntyi kansankielinen juma-

lanpalvelus ja esimerkiksi virsilauluperinne. Agricola toi tämän Suomeen ja loi siinä sivussa kirjakielen.

Merkivuoden eräänlaisena maskottina on Agricola, joka toivottaa ihmiset tervetulleeksi Turkuun. Ylikännö toivoo, että etenkin Turun seudulla asuvat voisivat vuoden aikana tutustua paremmin "Turun Mikaeliin", kirjakielemme isään ja Suomen reformaattoriin sekä siihen isompaan kuvaan, missä hän toimi. Sitä kautta voi sitten ymmärtää, mikä merkitys hänen työllään oli ja on meille.

- Ehkä Agricola voi olla se avain, joka avaa myös näitä muita ulottuvuuksia. Paljon uudistuksia on lähtenyt hänestä.

Kerjäläisistä hyvinvointivaltioon

Toki luterilaisuus näkyy muuallakin kuin kirjakielessä. Puhtaan edelleen esimerkiksi luterilaisesta työmoraalista – ja yleensä ylpeillen. Taustalla vaikuttavat Lutherin opit: hän kun ajatteli, että jokainen voi omassa työssään toteuttaa kutsumustaan, eikä tarvitse olla pappi sitä tehdäkseen. Kun tekee työnsä hyvin, palvelee siinä Jumalaa. Ja se voi olla mitä tahansa arkista työtä, sillä kaikki työ on arvokasta.

Se ei ole muuten hullumpi ajatus! Toinen mielenkiintoinen asia liittyy sosiaaliturvaan. Nykyään olemme jälleen Suomessakin tottuneet kerjäläisiin, mutta oli pitkä aika kun heitä ei täällä ollut ja senkin taustalla on Lutherin vaikutus.

- Aiemminhan luostarilaitos oli huolehtinut köyhistä, mutta luterilaisuuden myötä se menetti merkitystään. Oli siis keksittävä uusia tapoja auttaa. Kaupungit alkoivat paikallisesti kerätä kassaan rahaa heikompiosaisista huolehtimiseksi. Siitä pikku hiljaa syntyi sosiaaliturva ja lopulta hyvinvointiyhteiskunta, jos vähän yksinkertaistetaan, Ylikännö kertoo.

"Omat juurensa tunteva ja niitä arvostava on valmiimpi kohtaamaan myös toisenlaisista taustoista tulevia", sanoo Katariina Ylikännö.

Pappilakulttuurin synnyttäjä

Luterilaisuus mullisti myös perheen. Nykyaikana se näkyy vaikka suhtautumisessa ehkäisyyen ja aborttiin, mutta sillä oli myös toinen mielenkiintoinen kulttuurinen seuraus.

Kun papit saivat mennä naimisiin, syntyi pappilakulttuuria, joka taas levitti kaikenlaista hyvää ympäristöönsä: uusia aatteita ja ideoita, maatalousvinkkejä, koulutusta.

Esimerkiksi Turusta löytyy edelleen jäänteitä jopa **Carl von Linnén** kädenjäljestä: Piikkiön pappilaa nimittäin isännöi 1700-luvulla **Pehr Kalm**, joka taas oli Linnén oppilas ja perusti muun muassa Turkuun kasvitieteellisen puutarhan ja toi hyödynajan puutarhan myös Maarian pappilaan. Piikkiön pappilan puutarhassa Kalmin ajoista on säilynyt valtava, keskellä puutarhaa seisova tammi.

Miten puhua armosta?

Merkkivuoden päätapahtumat ovat kaikki itse oikeutusti Turussa, mutta monenlaista ohjelmaa on luvassa muuallakin. Juhlavuosi näkyy esimerkiksi Helsingin ja Turun kirjamessuilla, kouluissa, SuomiAreenassa Porissa sekä helatorstain kevättapahtumissa kautta maan.

Tulossa on myös esimerkiksi lisätyn todellisuuden mobiilisovellus Tuomiokirkkoon, jossa voi kulkea tabletin

kanssa ja virtuaalimaailma tulee ikään kuin osaksi kirkkoa: oppaana on muun muassa Agricola itse.

Ylikännö on hieman jäävi kertomaan omia suosikkejaan runsaasta ohjelmatarjonnasta, mutta päätapahtumista ainakin Ekumeenisia Kirkkopäiviä hän kuulemma odottaa innolla:

- Ne ovat mielenkiintoiset, koska kokoavat niin laveasti eri tavoin uskovia ja ajattelevia yhteen. On hauska nähdä, miltä luterilainen kirkkomme näyttää tässä ajassa ja millaista vuorovaikutusta ympäristön kanssa saamme aikaiseksi. Kirkkopäivät ovat eräänlainen kirkon etukeno, se näyttää minne ollaan menossa, mikä on tulevaisuutta.

Entä mitä projektikoordinaattori itse toivoo ja odottaa merkki vuodelta?

- Olisi mukava, jos vuosi voisi innostaa suomalaisia tutustumaan kulttuurisiin ja hengellisiin juuriinsa. Omat juurensa tunteva ja niitä arvostava on valmiimpi kohtaamaan myös toisenlaisista taustoista tulevia. Toivon myös, että meidän aikamme kirkko voisi Lutherin tavoin pysähtyä pohtimaan sitä, millä tavoin se voisi puhua entistä rohkeammin, tuoreemmin ja ymmärrettävämmin armon evankeliumista.

Roope Lipasti

Toivoisin näkeväni seurakuntani entistä yhteisöllisempänä. Kristuksen kirkkona, jossa erilaiset ihmiset kokoontuvat yhteen.

– Remo Ronkainen
seurakuntapastori,
Katariinanseurakunta

Joku viisas on sanonut, että todellinen uudistuminen edellyttää vanhan näkemistä uusin silmin. Tällaista havahtumista toivon kotiseurakuntaani.

Liian moni kokee, että usko on vaatimus ja taakka. Jumalan armollisuuden ymmärtäminen ei muuta pelkästään yksittäisen ihmisen, vaan myös koko kirkon elämää.

– Annika Määttänen
luottamushenkilö, Salo

Seurakuntani tulee moninaisessa huolehtimisessa ja puuhassa pitää katse kiintopisteessä, Kristuksessa. Silloin pysyy pystyssä kuin piruetteja tekevä balettitanssiija katsoessaan pisteeseen.

– Kaisa Huhtala
kirkkoherra,
Teljän seurakunta

Sastamalassa toiminta on vireää, mutta väki on huomattavan iäkästä. Nuorempi väki suuntautuu vahvasti Tampereen suuntaan. Seurakunnan suuri haaste on tehdä itsensä tykö tälle väestönosalle.

– Ari Paavilainen
kirkkoherra,
Sastamala

Minusta Henrikinseurakunta ja monet muutkin seurakunnat tarvitsevat järjestelmällistä vapaaehtoistoiminnan uudistamista.

Se ei kuitenkaan ole mahdollista ennen kuin yleisen pappeuden ja professionaalisuuden "rajankäynti" on tehty. Siis mitä johtopäätöksiä näistä kahdesta tulee tai voi vetää.

– Heikki Mäntylä
kirkkoherra,
Henrikinseurakunta

Tarvitsisimme uudistusta jumalanpalveluselämään. Erilaiset messut ja kirkkohetket elävöittäisivät seurakuntaa ja taatusti toisivat uusia ihmisiä kirkkoon ja muuhunkin toimintaan.

– Saara Kerola
seurakuntalainen,
Paimio

Seurakuntamme ei kaipaa uudistuksia. Päinvastoin tulee usein tunne, että uudistetaan uudistamisen vuoksi eikä tiettyyn tarpeeseen. Perniössä on ollut hyvä meininki jo 1200-luvulta lähtien!

– Johannes Alaranta
kappalainen, Perniö

Mitä on olla luterilainen?

Vaikka yleisessä tietoisuudessa luterilaisuus näyttäytyy usein synkkänä puurtamisena ja yksitotisena veisaamisena, minulle se merkitsee ennen kaikkea vapautta – ei vapaata isänmaata tai vapautta Rooman kirkosta, vaan sisäistä ja syvää vapautta kaiken perustana. Se merkitsee sitä kristinuskon keskeistä totuutta, jonka mukaan Jumala on Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa, yksin uskosta ja yksin armosta vapauttanut minut synnin, perkeleen ja kuoleman vallasta. Merkkivuoden maailmanlaaja teema tiivistää tämän uskonvanhurskaiden yksinkertaisesti: *Jumalan armon vapauttama*. Vapauteen Kristus meidät vapautti!

■ Tästä perustavanlaatuisesta evankeliumin vapaudesta seuraa sitten kaikki muukin vapaus: omantunnon vapaus, tutkimuksen vapaus ja vapaus elää Jumalan lapsen elämää oman kutsumuksensa mukaan. Luterilaiselle se merkitsee sitä, että kirkko ei sido yksittäisen kristityn omaatuntoa yksityiskohtaisiin sääntöihin vaan Jumalan sanaan. Se vaatii enemmän kuin yksityiskohtaiset säännöt, kaiken alistamista Jumalan palvelukseen lähimmäisen parhaaksi. Ainoa tärkeä on rakkautea vaikuttava usko.

Totuutta ei suojella omin säännöin; Jumalan sana kestää kriittisen tarkastelun ja synnyttää uskoa, rakkautta ja uutta elämää.

■ Toisaalta luterilaisuuden realistinen ihmiskuva muistuttaa, että vapaus on välttämätön juuri siksi, että jokainen meistä erehtyy yhdessä ja yksin. Juuri siksi on niin vaarallista päättää toisten puolesta, siirtää vastuu yksilöltä yhteisölle ja antaa sen päätöksille jumalallinen arvovalta. Synti istuu tiukassa luterilaisessakin. Se kahlitsee Jumalan tuomaa vapautta yhdessä ja yksittäin aina siihen asti, kunnes usko muuttuu näkemiseksi. Siksi luterilaisuus ei vapaudesta huolimatta kiinnitä uskoa kenenkään omiin tekoihin, päätöksiin, ansioihin tai asenteisiin vaan Jumalaan ja hänen läsnäolonsa sanassa ja sakramenteissa.

■ Tässä evankelisen vapauden rinnalle nousee toinen luterilaisuuden keskeinen piirre, katolinen usko, jota ilman vapaudelta katoaa tarkoitus. Vapaus ilman uskoa johtaa helposti päämäärättömään mielivaltaan, kun taas usko ilman vapautta kietoo kuristavaan pakkopaitaan. Kristitty tarvitsee sekä kirkon yhteistä uskoa että vapautta elää sitä todeksi. Usko Jumalaan vapauttaa hyvän-, ei pahantekemiseen.

■ Luterilaisuus ei siten ole mitään muuta kuin uskonvanhurskauden herätysliike yhdessä Kristuksen kirkossa. Kirkko oli jo ennen luterilaisuutta ja on oleva vielä luterilaisuuden jälkeenkin. Jos luterilaisten erityisesti vaalima uskonvanhurskaus kirkastuu kristityille laajemmin, on luterilaisuus tehnyt tehtävänsä. Luterilaisuus ei ole itsetarkoitus, mutta kirkko Kristuksen ruumiina on; sen uskoon ja elämään me luterilaisina kristittyinä liitymme ja sen suonista saamme elämämme.

■ Kun vietämme reformaation merkkivuotta, emme tee sitä ketään vastaan vaan kaikkien kanssa: Kiitämme Jumalaa niistä hyvistä lahjoista, joita hän on meille antanut jaettavaksi koko Jumalan perheen kanssa. Kadumme ja teemme parannusta siitä pahasta, johon olemme itse ja yhdessä syylittyneet. Ja lopulta liitymme siihen toivoon, että perillä ei enää ole mitään tunnustuskuntia, vaan yksi ruumis ja yksi Henki, niin kuin myös se toivo, johon meidät on kutsuttu, on yksi.

Mika K T Pajunen

Tämä runo

on tarkoitettu aistittavaksi aamulla kahvikupin ja leipäpalan kanssa. Hiilihydraatteja välttelevä voi kääntää sivua saman tien, sillä tässä puhutaan leivästä. Jos luet silmilläsi, lue niin kuin tuntisit niiden lihallisen yhteyden pääkallosi sisäisyyteen. Hyvä on, jos luet myös koko leukaluullasi (irrota se hampaista!), harteillasi ja keuhkoillasi. Kukaan ei kiellä ottamasta lantiota ja lapaluita mukaan. Teopoetiikkaa kaipaaville: jos et näin tee, mitä ymmärrät Sanasta, joka tuli lihaksi? Tämä on runo:

kun syön leipää
en tunne hampaissani vertauskuvaa enkä symbolia kielelläni
maistan olevaisuuden jauhון
leipää syödessäni pureskelen totuutta maasta
minä olen tullut maaksi
minun pitää jälleen tulla

valahdan pelkäksi pölyksi
tomuni ymmärtää janonsa joka ammottaa kuin railo
alkaa tuulla ei ihminen elä yksin leivästä vaan hän sanoi minä olen hän sanoi alussa
muisto jota minulla ei ollut palaa mieleeni
minussa on viljan aukeus
nyt syön kuolemaa reippaasti
olen maata joka aavistaa sateen
ruumis jonka minä annan on minun leipäni hän sanoi
minä olen elämän ruumis hän sanoi
ja niin oli hyvä

Tiina Hallikainen

Jos seurakunnan leirikeskus olisi ollut mantereella eikä saarella, en olisi ehkä kokenut nuorena herätystä, pohtii **Tapio Koivukari**.

Palkittu kirjailija Tapio Koivukari: Jokainen ihminen on

■ ”Akuutti katatoninen ilonilmaukseni.”

Parrakas hujoppi tervehtii minua pilke silmässään. Hujoppi tietää minun tunnistavan tervehdyksen heti, olen nimittäin mutkan kautta itse opettanut sen hänelle. Tervehdys on kirjallinen laina **Juhani Peltosen** novellista *Metsästyks joulun alla*, jota joskus aikoja sitten, reilusti viime vuosituhanneen puolella, hänelle suosittelin.

Novellissa esiintyy sivuhenkilönä muuan Hänninen-niminen taidetakoja, joka valmistaa pomonsa Mikko Juusteenin kanssa vanhojen puolalaisten kirkollisten mallien mukaisia kynttilänjalkoja ja välillä maallistakin tavaraa: takkakaluja ja portteja porhojen kesämökeille. Hänninen on kehittänyt itselleen omintakeisen puhetyylin. Äkillisesti ilahtuessaan hän saattaa lausua julki akuutin katatonisen ilonilmauksensa. Kun Juusteen tulee vähän myöhässä töihin, Hännisellä on hänelle asiaa:

– Pitämättä kasuaalipuhetta ilmoitan, että tänne soitettiin puhelinkojeella, ja ilmoitettiin, että pakettiauto-

mobile eli ”paketti-itsestään-liikkuva” saapuu niin sanotusti ”jossakin välissä” hakemaan nuo eilen pakatut klerikaaliset esineet. Ja mestari on saanut ihailijapostia: siinä on kirje alasimen vieressä.

Parrakas hujoppi on raumalainen kirjailija Tapio Koivukari. Hänet on juuri palkittu Pyhän Henrikin säätiön kulttuuripalkinnolla ja kohta hän voittaisi Runeberg-palkinnon romaanillaan *Unissasaarnaaja* (WSOY 2015), mutta sitä me emme tavatessamme vielä tiedä. Nyt kun tiedämme, saatan novellihenkilö Hännistä mukaellen todeta, että genuiinit gratulaationi noblessien palkintojen johdosta.

Pieni ihminen

”Koivukari on tuotannossaan pienen ihmisen puolella”, väitti Pyhän Henrikin säätiön palkintolautakunta, ja oikeassahan se oli. Pienestä ihmisestä Runeberg-palkintoraatikin sittemmin mainitsi. ”Koivukari on tuonut kes-

saagansa arvoinen

kusteluun vaikeita ja vaiettuja teemoja”, jatkoi Pyhän Henrikin säätii. Niin on. Hän on kirjoittanut käpykaartilaisista, ihmissalakuljetuksesta, ekoterrorismista ja tavallisten tolkun ihmisten harjoittamasta väkivallasta. Siitä hyvä esimerkki on *Ariasman* (WSOY 2011), 1600-luvulle sijoittuva tosipohjainen romaani kulttuurien yhteentörmäyksestä: valaita pyytävät baskit saapuvat reissuillaan Islannin rannoille ja kohtaavat siellä epäluuloiset talonpojat. Tilanne kärjistyy joukkomurhaksi, josta Islannissa vaiettiin pitkään. Ariasman on käännetty myös islanniksi, ja baskinkielinen käännös on paraikaa tekeillä.

Minulle tulee Tapion kirjoja lukiessani mieleen *Vanhan testamentin Saarnaaja*. Hän ei luule liikoja ihmisestä, mutta ei myöskään milloinkaan suhtaudu kyynisesti kehenkään. Hän ei demonisoi ihmisen pahuutta eikä myöskään ylisankarillista hyvyttä. Ihminen on semmoinen: hän kykenee sekä silmittömään julmuuteen

että suunnattomaan hyvytyteen. Pahojaan tekevät ovat, ikävä kyllä, samanlaisia ihmisiä kuin minäkin.

— Ei se ole kamala juttu, että kamalat ihmiset tekevät kamalia asioita, Koivukari pohtii. — Se on kamalaa, että ihan kunnan ihmiset tekevät kamalia asioita.

Nyt kävei näi

Tapio Koivukari on koulutukseltaan teologi, **Martti Lindqvistin** johdolla sosiaalietikkaa opiskellut kehitys yhteistyön arvojen asiantuntija. Ennen vapaaksi kirjailijaksi ryhtymistään hän työskenteli uskonnonopettajana, pätevyys papiksikin olisi, mutta se kivi on edelleen kääntämättä.

Tapion ei tarvitse miettiä silmänräpäystäkään, kun häneltä kysyy, mikä vei nuoren miehen aikanaan teologisen tiedekunnan pääsykokeisiin:

— Karvatti.

Karvatti on pieni saari Rauman edustalla. Siellä on seurakunnan leirikeskus.

Tapio Koivukari ei luule liikoja ihmisestä, mutta ei myöskään milloinkaan suhtaudu kynnisesti kehenkään.

– Kun minä olin nuori, vaikutti Raumalla voimakas nuorisohärätys. Minäkin koin viisitoistavuotiaana uskoontulon.

– Olin monet kesät Karvatissa isosena ja nuorisoharjoittelijana. Se, että Karvatti on saari, edesauttoi varmasti pyörimistä niissä kuvioissa. Meri, vesillä liikkuminen ja saaret ovat olleet minulle tärkeitä jo pienestä pitäen, Tapio sanoo. Hänellä on rakkaana perintönään puinen purjevene, isän omin käsin veistämä. Mustaksi värjätty, punapurjeinen.

– Jos seurakunnan leirikeskus olisi ollut jossakin mantereen puskissa, niin olisinkohan kokenut edes herätystä, saati sitten lähtenyt teologiseen, hän pohtii.

– Mut nyt kävei näi.

Sittenmin Tapio koki monen muun lailla myös uskoontulon jälkeisen lässähdyksen.

– Jossakin WSOY:n tilaisuudessa tuli **Eero Huovisen** kanssa puhetta *Unissasaarnaajasta* ja 1970-luvun lopun raumalaisesta nuorisohärätyksestä. Eerokin oli opettajiani yliopistolla. Hän kysyi, jäikö minulle herätyksestä traumoja. Vastasin, ettei kauheasti, ja että opiskeluaikana piti vain olla vähän rehvakkaammin liikkeellä kuin olisi tarpeellista ollut. Huovinen myhäili ymmärtäväisesti.

Perintöä vaaliessa

Tapio Koivukari valmistui teologian maisteriksi vuonna 1987. Hän työskenteli ahtaajana satamassa ja opettajana Vantaalla. Ja kirjoitti. Opiskeluaikana hän oli ahkeroinut toimittajana teologian opiskelijoiden lehdessä *Kyyhkysesä* ja tajunnut, että haluaisi oikeastaan kirjoittaa tarinoita, fiktiota.

Ensimmäinen romaani, ekoterrorismia käsittelevä *Saariston samurait* ilmestyi vasta perustetun Like-kustannuksen julkaisemana 1988. Kustannustoimittajana oli tuttu mies Rauman seurakunnan isojen kurssilta, **Timo Ernamo**.

Kuva: Valter Aura

Nuorena solmittu avioliitto oli päättynyt varhaiseen eroon. Tapio toteutti pitkäaikaisen haaveensa, pakkasi reppunsa ja lähti Islantiin 1989.

Hän sai töitä Reykjavikin raatihuoneen rakennustyömaalta ja asui Pelastusarmeijan asuntolassa. Vähän piti kokeilla myös kalatehtaassa työskentelyä. Siitä reissusta syntyi romaani *Odinnin korppi* (Like 1990). Samoihin aikoihin samoilla kalatehtailla liikuskeili myös **Rosa Liksom**, ja kun tämän ulkokirjallisen anekdootin tietää, löytää kummankin Islannissa tuolloin kulkeneen suomalaiskirjailijan kirjoista jotenkin tutun oloisen tyylin.

”

*Ihmisen elämä on
aika merkillinen
matka.*

Seuraavaksi talveksi Tapio Koivukari palasi Suomeen, mutta Islanti oli jo jättänyt jälkensä. Uusi reissu oli pian edessä, ja siitä tuli ratkaiseva.

Tapio sai töitä Länsivuonoilta, Ísafjörðurin pikkukaupungista. Hänestä tuli veistonopettajan sijainen seudulla, jossa käytännössä ei edes kasva puuta. Islannin kieli tarttui kielistä kiinnostuneeseen Tapioon kunnolla. Tarttumista edesauttoivat Ísafjörðurista löytynyt elämäntoveri **Hulda Leifsdottir** ja hänen tyttärensä **Aldís**. Islanti on ollut Tapio Koivukarin kotikieli nyt neljännesvuosisadan.

Vuonna 1993 Tapio, Hulda ja Aldís muuttivat Suomeen, Raumalle. Tapio oli perinyt kummeiltaan vanhan talon Kompin kaupunginosasta aivan Rauman sataman vierestä.

Islantilainen perheeni tuo minulle kaksoisidentiteetin. Se tekee minut vähän ulkopuoliseksi ja auttaa toisen näkökulman tavoittamisessa, sanoo Tapio Koivukari.

- Vähän nolottaa tommonen periminen, Tapio sanoo.
- Saa jotakin, jonka eteen ei ole nähnyt vaivaa.

Melko taitava maallikkokirvesmies T. Koivukari ei tosin ole sittemmin vaivaa säästellyt kummiensa perintöä vaaliessaan.

Perinnön vaaliminen kuvaa Tapio Koivukarin elämän-asennetta laajemminkin, se on myös selkeä piirre hänen kirjailijakuvassaan. Koivukari peilaa alituisen nykyhetkeä menneisyyteen, romanttisesti mutta silti mitään vanhoja hyviä aikoja haikailematta.

Ulkopuolinen

Suomeen palattuaan Koivukari opetti uskontoa Raumalla muutaman vuoden, kunnes keväällä 1999 jäi ”pitkälle suvilomalle”. Siitä lähtien hän on työskennellyt vapaana kirjailijana ja suomentajana. Aluksi hän käänsi islantilaista kirjallisuutta suomeksi, kirjoitti novelleja ja yritti kirjoittaa isompaa romaania.

- Mutta se ei suostunut kirjoittautumaan.

– Sitten tajusin, että minulla on koko ajan ollut käden ulottuvilla hyvä tarinan aihe. Perhetuttumme oli kotoisin Santkarista, se on uloin Rauman saariston saarista, jossa on yritetty asua ympärivuotisesti. Aloin kirjoittaa hänen perheensä tarinaa.

Niin sai alkunsa saaristolaissarjaksi kutsuttu trilogia *Luodetuulen maa* (Like 2002), *Missä aallot murtuvat* (WSOY 2005) ja *Sumun lokikirja* (2009). Vaikka tarina kiertyy raumalaisen paikallishistorian ympärille, sen maailma on silti laveampi. Piispa **Kaarlo Kalliala** asetteli sanansa näin ojentaessaan Koivukarille Pyhän Henrikin säätiön palkinnon:

”Tapio Koivukarin kuvaaman ihmisen elämä tapahtuu ja elämäntarina kulkee vähäisessä kylässä tai kaupungissa, olemattomalla luodolla tai pienessä paatissa, mutta hänen kohtalonsa kytkeytyy silti valtamereen, maailmaan ja itse universumiin. Yksityisistä kohtaloista hahmottuu lenkkejä olemisen suuressa ketjussa.”

Viime aikoina Koivukari on kirjoittanut myös runoja. Proosassaan hän hyödyntää murteellisia ilmauksia, mutta runonsa hän on kirjoittanut kokonaan raumaksi:

- Tulee vivahteit semssi asioihi ku o mul tärkeiöi, hän perustelee.

Yksi niistä tärkeistä asioista on isyys. Tapiolla ja Huldalla on yksi yhteinen lapsi, 12-vuotias **Isak**. He eivät ole hänen biologisia vanhempiaan. Aldís oli Suomeen tullessaan yhdeksänvuotias ja muutti ylioppilaaksi kirjoitettuaan takaisin Islantiin. Yhteys on edelleen tiivis.

- Islantilainen perhe tuo minulle kaksoisidentiteetin, josta on etua kirjailijan työssä. Se tekee minut vähän

ulkopuoliseksi ja auttaa toisen näkökulman tavoittamisessa. Kirjailija ylipäänsä on aina vähän ulkopuolinen, tämä ehkä selittää sen, että vähemmistöt ovat tässä ammattikunnassa niin hyvin edustettuina, ajatellaan vaikkapa juutalaisia tai suomenruotsalaisia.

Tapio Koivukari on kirjoittanut runoja myös islanniksi, niitä on julkaistu paikallisessa *Morgunblaðið*-lehdessä.

– Haaveenani on julkaista vielä islanninkielinen runokokoelma ennen kuin leikistä lakataan.

Takaisin piispan mainitsemiin ”yksityisiin kohtaloihin, joista hahmottuu lenkkejä”. Koivukari ajattelee, että jokaisella ihmisellä on oma tarinansa.

– Ihmisen elämä on aika merkillinen matka. Se on joka tapauksessa semmoinen, että kannattaa miettiä, mitä elämänsä päiviltä oikeasti hakee.

– Ihminen on saagansa arvoinen. Uskon, että jokaisella ihmisellä on tarinansa ennen kuin hän itse edes tietää siitä. Ja jollakin tavalla se tarina toteutuu.

– Jos luulee haluavansa eri asioita kuin toteutumistaan odottava saaga pitää sisällään, siitä seuraa yleensä ongelmia.

Koivukarin silmiin sytty nauru:

– Mutta silloin siitä syntyy myös hyvä tarina.

Jaakko Heinimäki

Rukous

Varhain aamulla

E: Pyhä Jumala,
Varhain aamulla,
kun kaikki oli vielä tuoretta luomistyösi jäljiltä,
miten kaunista ja hyvää se olikaan katsella!

K: Pyhitetty olkoon sinun nimesi.

E: Varhain aamulla
kun maailma vähiten sitä odotti,
vastasyntynyt itki seimessä.
Tulit yhdeksi meistä.

K: Pyhitetty olkoon sinun nimesi.

E: Varhain aamulla
uskonnolliset johtajat ja valtiomiehet tuomitsivat sinut.
Ystäväsi vaikenivat ja sinua rangaistiin hyvän tekemisestä.
Kannoit ristin ja kärsit kuoleman.

K: Pyhitetty olkoon sinun nimesi.

E: Varhain aamulla
aamukaste ja ääni vartioidulla haudalla
todistivat ylösnousemuksestasi.
Palasit niiden luokse, jotka olivat unohtaneet, kieltäneet
ja tuhonneet sinut.

K: Jumala, herätä uutta elämää meissä, jotka olemme
väsyneitä ja uupuneita.
Anna rakkautta sinne, missä olemme kovasydämisiiä,
anteeksiantoa sinne, missä olemme haavoittaneet,
iloa ja vapautta Pyhässä Hengessä sinne, missä olemme
itsemme vankeja.

E: Kaikille, jotka katuvat, Jumala antaa anteeksi.
Hän antaa mahdollisuuden uuteen alkuun.
Kiitos Jumalalle!

K: Aamen.

Iona Abbey Worship Book

Käännös: Päivi Vuorilehto

Kuva: Pauliina Järvinen

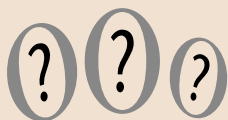

E= esilukija, K = kaikki

Ionan saari Skotlannin länsirannikolla on yksi kelttiläisen kristillisyyden keskuspaikoista. Iona Abbey on alkukoti ympäri maailmaa levinneelle Iona-yhteisölle. Yhteisön toiminnan ytimessä ovat rauhan ja oikeudenmukaisuuden edistäminen, ekumenia ja elävä jumalanpalveluselämä.

Lisätietoja: <http://iona.org.uk>

Oliivipuun pähkinöitä

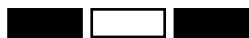
Tarjoilee Hannes Tiira

1. Mitkä hiippakuntamme seurakunnat yhdistyivät 1.1.2016?
2. Montako seurakuntaa on Porin seurakuntayhtymässä?
3. Mitä kuntaa sanottiin seitsemän kirkon pitäjäksi, ennen kuin se liitettiin Saloon?
4. Missä kirkossa on Klaus Flemingin hauta?
5. Mikä sukulainen ensimmäinen arkkipiispamme Jakob Tengström oli Fredrika Runebergille?
6. Minkä hiippakuntien piispana Martti Simojoki oli toiminut, ennen kuin hänet 1964 valittiin arkkipiispaksi?
7. Mitä 200-luvulla eKr. elänyt aleksandrialainen Stefibios tiettävästi keksi?
8. Mitkä kansainväliset "hittibiisit" hyväksyttiin uusiksi virsiksi virsikirjaan?
9. Kenet Suomen kirkon pappisliiton hallitus valitsi vuoden papiksi 2015?
10. Keitä Uskot-foorumi edustaa?
11. Transkriboi sen juutalaisen juhlan nimi, josta kristittyjen pääsiäinen on saanut alkunsa?
12. Mikä kuuluisa maalaus on Santa Maria delle grazie -kirkon ruokasalissa Milanossa?
13. Minkä nykyisen valtion alueella on se Kyrene, josta kotoisin olleen Simonin roomalaiset sotilaat pakottivat auttamaan Jeesusta ristinkannossa?
14. Mikä on Yrjö Soinin kirjoittaman sotasyllisyysoikeudenkäyntiä puivan kirjan nimi, joka tuo mieleen piinaviikon tapahtumat?

Sanapähkinöitä:

1. Ei suruttomien soitin? (4 kirjainta)
2. Kiinnostavatko Elinaa karpit vai se eväkäs, jolla legendan mukaan oli lantti suussa? (12 kirjainta)

Vastaukset sivulla 34.

Poimintoja hartauskirjoituksista

Kaluja lisää

> Some on yksi ikkuna maailmaan. Se on tullut jäädäkseen. Se voi olla yksi työväline ja siellä on ihan hyvä olla mukana. Mutta vanhaa sanontaa mukaillen: se on hyvä renki, mutta huono isäntä.

Jouni Pihlajamaa
Tyrvään Sanomat
11.2.2016

Ilon kautta paastoonkin

> Paastoa voi olla monenlaista. Joku paastoa ruuasta, joku makeisista, joku facebookista, joku taas rukoilee paljon. Pääasia on, että keskitytään vastaanottamaan pääsiäisen iloista sanomaa.

Pasi Salminen
Ruskon seurakunnan verkkosivut, etusivu

Pulaa runsaudessa

> Messu on seurakunnan sydän, näin meitä on opetettu. Seurakuntamme messutarjonta onkin runsas, vaan kysyntää puuttuu.

Tarja Kopalainen
Sastamalan seurakunnan verkkosivut, hartaudet

Rauhoitu

> Onhan arjen askareet hoidettava, mutta monelle kiire ja melu on paljolti oma valinta. Vähempikin riittäisi.

Karoliina Haapakoski
Raision seurakunnan blogi

Esineellistämistäkö?

> Voimme esittää itsellemme kysymyksen, mitä toiset ihmiset minulle merkitsevät? Onko heillä vain välinearvo vai ovatko he lähimmäisiäni? Kysymys auttamisesta voi kohdistua järkevällä tavalla niihin, jotka ovat lähimmäisiämme.

Arja Kalliopaasi
Uudenkaupungin seurakunnan verkkosivut, viikon sana 5.2.2016

Helppoa kuin heinänteko

> Jotain näin yksinkertaista on kristillinen usko. Usko on luottamusta Jeesukseen ja luottamusta siihen, että Jeesus näkee juuri minut.

Hannu Anttoora
Satakunnan Kansa 14.2.2016

Suosittelava houkutus

> Hyvä ja hyvän ajatteleva tekeminen ravitsee meidän omaa elämäämme. Siksi on tärkeää kuulla yhteisvastuun hyvään houkuttelevaa ääniä.

Kari Erkkola
Porin kirkkosanomien

Kaksijakoista

> Kaikkien ihmisten tilanne pyhän Jumalan edessä on toisaalta yhtä surkea ja toivoton, mutta toisaalta yhtä riemullinen ja ihana.

Marita Koivunen
Elämän lankoja 24.1.2016, Loimaan seurakunnan verkkosivut

Perhematkalla

> Mutta tälläkin matkalla ajattelen, että olen yhdessä teidän kanssanne osana Kristuksen maailmanlaajaa kirkkoa. Olemme yhdessä matkalla kohti kotia. Tärkeää on sekä matka että määränpää.

Menni Heikkinen
Saarna Paattisten kirkossa 3.1.2016

Tiivistetysti

> Jumalan tahto, siinä määrin kuin Hän edellyttää meidän ihmisten sitä tuntevan, on kaikkein suppeimmin sanoin ja kattavimmin ajatuksin ilmaistu rakkauden kaksoiskäskyssä: Rakasta Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Siinä on Lain kaksi taulua. Siinä on koko elämä. Siinä on koko paasto.

Kalle Elonheimo
Sauvo-Karunan seurakunnan kirkkoherran blogi 10.2.2016

Mallia matkojen takaa

> Seurakunnassa näemme päivittäin, että suuria haasteita on myös lähiympäristössämme. Ystävyysseurakuntamme ja nimikkokohteemme lähetystyössä osoittavat, että yhdessä tehden, luovia ratkaisuja etsien ja yhteistä hyvää rakentaen voidaan elää perustellusti uskoen huomiseen.

Timo Hukka
Salon seurakunnan sanomat 1/2016

Jumalan palvelijoiden

1 Kaarlo Kalliala, piispa

> Tehtäväni on pyyhkiä todellisuuden pinta puhtaaksi, jotta siinä näkyisi Jumalan syvyys. Tätä työtä me teemme kaikki.

2 Pauliina Järvinen

hiippakuntapastori

> Autan pappeja työllistymään arkkihiippakuntaan. Hoidan papiston asioita, kuten nimikirjaa ja viranhoitomääräyksiä. Kuulun myös viestintätiimiin.

3 Annariina Soini

vt. toimistosihteeri

> Huolehdin tuomiokapitulin asiakirjahallinnasta ja asiakaspalvelutehtävistä. Lisäksi avustan tuomiokapitulin istunnon asioiden valmisteluissa.

4 Petri Majatie, kuurojenpappi

> Vastaan hiippakunnan viittomakielisestä työstä.

5 Mirkka Torppa

hiippakuntasihteeri

> Työhöni kuuluu johtamisen tukeminen ja työyhteisöjen kanssa työskentely sekä erityisvastuu kasvatukselta ja ympäristöasioista.

6 Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä,

toimisto- ja viestintäsihteeri

> Viestinnällisten tehtävien lisäksi työhöni kuuluu muun muassa koulutusten käytännönjärjestelyjä ja hiippakuntadekaanin tiimin tuki.

7 Pia Karjalainen, toimistosihteeri

> Vastaan kapitulissa arkistoinnin lisäksi Kipa-asioista ja osoiterekisteristä.

8 Niina Kaijanniemi, vankiladiakoni

> Työskentelen vankien vierellä kulkijana Satakunnan vankilassa.

9 Anssi Nurmi, hiippakuntasihteeri

> Tuen seurakuntia lähetykseen ja kansainväliseen työhön liittyvissä asioissa.

palvelijat

10 Matti Mäkinen, lakimiesasessori

> Vastuulleni kuuluvat hallinto-, laki-, kiinteistö- ja talousasiat sekä niihin liittyvä neuvonta.

11 Arja Pihl, piispa Kallialan sihteeri

> Kun sinulla on asiaa piispalle, ota yhteyttä minuun. Kuulun myös viestintätiimiin.

12 Kaisa Rauma, hiippakuntasihteeri

> Minulla on erityisvastuu diakoniatyöstä sekä työyhteisökonsultaatioiden ja työnohjauksen koordinoimista. Tehtäviini kuuluu myös kriisivalmiuden ylläpitäminen.

13 Mari Leppänen, piispan erityisavustaja

> Avustan piispaa hänen viranhoidossaan. Hoidan ja kehitän osaltani hiippakunnan viestintää.

14 Timo Tavast, hiippakuntadekaani

> Vastaan hiippakunnallisesta koulutustoiminnasta ja muusta kapitulin tuesta seurakuntien työntekijöille. Erityisesti vastuullani on seurakuntien johdon valmentaminen ja konsultaatiivinen tukeminen.

15 Mika Mäntyranta

hiippakuntasihteeri

> Minun erityisalueitani ovat jumalanpalveluselämä mukaan lukien kirkkomusiikki sekä hengellisen elämän hoitamiseen liittyvät kysymykset.

(Ei kuvassa)

Kari Mäkinen

arkkipiispa

> Huolehdin erityisesti Tuomiorovastikunnan

ja Naantalinvastikunnan seurakunnista ja yhdessä piispan kanssa koko hiippakunnasta. Lisäksi minulla on paljon koko kirkon tehtäviä.

Pähkinöiden vastaukset:

1. Säkylän ja Köyliön seurakunnat 2. Kuusi seurakuntaa 3. Perniötä 4. Paraisten kirkossa 5. Isosetä
6. Mikkelin ja Helsingin piispana 7. Urut 8. Amazing grace ja Morning has broken
9. Kallion seurakunnan kirkkoherra Teemu Laajasalon 10. Suomen muslimeja, kristittyjä ja juutalaisia
11. Pesah 12. Leonardo da Vincin Pyhä ehtoollinen 13. Libyan 14. Kuin Pietari hiilivalkealla

Sanapähkinät:

1. Urut 2. Pietarinkala

www.arkkihiippakunta.fi

- Tuore oliivipuun lehti 2016 ■ Turun arkkihiippakunnan vuosijulkaisu
- Julkaisija: Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli
- Päätoimittaja: Mari Leppänen ■ Toimitus: Anna-Liisa Hyrsky-Heikkilä
- Taitto: Erkki Kiiski ■ Paino: Newprint Oy

Posti Green

Turun arkkihiippakunnan
tuomiokapituli
Hämeenkatu 13
PL 60, 20501 TURKU
www.arkkihiippakunta.fi

Tuore oliivipuun lehti 2016
ISSN 1457-4187 (Painettu)
ISSN 2323-9743 (Verkkojulkaisu)

